

การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
DEVELOPING INTERNAL QUALITY ASSURANCE GUIDELINES FOR
SCHOOL EXPANDS EDUCATIONAL OPPORTUNITIES
UNDER THE OFFICE OF SIAKET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 3



¹สุภาวดี เข้มเงิน และ ²สุรางคณา มัญยานนท์

¹Supawadee Khem-Ngern and ² Surangkana Manyanon

¹มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

¹Ratchathani University, Thailand

¹Oomsea@hotmail.com

Received July 12, 2022; Revised October 29, 2022; Accepted December 28, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 171 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .987 และ .983 ตามลำดับ มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย พบว่า 1.) สภาพ

¹นักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

ปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2.) สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3.) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1)การกำหนดมาตรฐาน การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2)การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบการประกันคุณภาพภายใน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to find the current states and the objective development of school internal quality assurance for the secondary schools in educational opportunity expansion schools under Sisaket Primary Educational Service Office Area 3. The current research showed the School Standard Quality Measurement for Secondary School Level included 6 dimensions as followings.1) School standard setting. 2) Focused educational school-standard developing plan setting 3) Educational school-standard developing plan acting 4) Educational school-standard evaluation. 5) Educational school-standard follow-up setting 6) Self-report assessment report. The participants are 171 school directors under Sisaket Primary Educational Service Office Area 3 selected by using purposive-sampling method. The research tools are 5-scale questionnaires of current school standardized management and objective school standard quality assessment with the significant of .987 and .983. The data was analyzed using computer analysis program finding out statistical numbers of Mean, Standard Deviation and Frequency. results of the current study were as the followings: The current research found that the current states of objective development of school internal quality assurance for the secondary schools in educational opportunity expansion schools under Sisaket Primary Educational Service Office Area 3 was generally at the mid-level of $\bar{X} = 2.80$ and S.D. = .186. It's found that each dimension of the level of school standard quality assessment of secondary-level school under Sisaket Primary Educational Service Office Area 3 was at the mid-level and the objective school standard quality assessment of secondary-level school was found at the highest level with $\bar{X} = 4.06$, S.D. = .174).

Keywords: school internal quality assurance, secondary schools in educational opportunity expansion schools

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียง สถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้ง ปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระ การบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มีการเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าในมาตรา 47-51 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ประกอบกับได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

จากการรายงานการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสหลายแห่งยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การบริหารจัดการยังไม่ครบวงจร PDCA เป้าหมายของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพของต้นสังกัด ส่งผลให้การประเมินไม่บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเป็นเหตุให้ไม่บรรลุผลตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และไม่บรรลุผลตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ซึ่งทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ควรส่งเสริม ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน นิเทศ ติดตามผลสถานศึกษาใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในดำเนินการประกันคุณภาพภายในได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ตามศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. 2558)

จากสภาพปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะ

พัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาภายใต้กรอบและนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดเอาแนวทางของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก รอบ 4 และเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ได้อันจะเกิดประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 57 โรงเรียน ผู้บริหาร 57 คน ครู 1,132 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนขยายโอกาส 57 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 171 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน ครูซึ่งทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 57 คน ครูซึ่งทำหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จำนวน 57 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยในครั้งนี้ การประกันคุณภาพภายใน ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกาศให้ใช้ตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีรายละเอียดการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและ

ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5)ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้แก่ ลักษณะของเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1)แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และ 2)แบบประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดการประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ระยะที่ 2 ได้แก่ แบบสอบถาม การประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1)ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเภทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2)แบบสอบถามเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และ 3)แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended Form) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และระยะที่ 3 คือ แบบสัมภาษณ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติดี (Best Practice)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารจัดการการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) นำเสนอเป็นตารางเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความเหมาะสมขององค์ประกอบประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมองค์ประกอบการประกันคุณภาพ ภายใน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอเพิ่มเติมกล่าวโดยสรุปพบว่า ปรับด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ตัวชี้วัดให้มีความชัดเจน

2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ลำดับความต้องการจำเป็นในการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จัดได้ 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 การกำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 1.2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ กลุ่มที่ 2 การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 2.1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา 2.2) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.3) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2.4) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.5) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายใน และ 2.6) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

4. มีการกำหนดแนวทางดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 1.2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2) การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 2.1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา 2.2) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.3) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2.4) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.5) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายใน และ 2.6) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัยและตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายในได้ 8 องค์ประกอบ 32 ตัวชี้วัด คือ

องค์ประกอบที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา มี 11 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ มี 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็น รายงานประกัน คุณภาพภายใน มี 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง มี 3 ตัวชี้วัด โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพิ่มเติม พ.ศ. 2553 หมวด 6 มาตรา 47-49 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนา คุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและ ระบบการประกัน คุณภาพภายนอก โดยกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา และให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งใน ทุกห้าปี สำหรับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ซึ่งหลอมรวมการประกัน คุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประกันคุณภาพ ภายนอกไว้ในฉบับ เดียวกัน การประกันคุณภาพภายในนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาไทย

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสำหรับ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3สอดคล้องกับ ปรีชา ปัญญาพานิช (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในกิ่งอำเภอสามร้อยยอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในกิ่งอำเภอสามร้อยยอด สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีระดับการ ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดทำรายงาน คุณภาพการศึกษา ประจำปี ด้านการจัดทำแผนพัฒนา สถานศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานที่ กำหนด ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ ตามลำดับ โดยการ ดำเนินงานด้านการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย และสอดคล้องกับ ตระกูล ตีมันกร (2554) ได้ศึกษาลักษณะปัญหาและ แนวทางแก้ไขการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า มีปัญหาในการ ดำเนินการการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดย เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ 1) การวางแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ หลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น 2) การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง และ 3) การจัดการเรียนการ

สอนโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่ดีกับการ จัดทำและใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ของนักเรียนอย่าง การศึกษาการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .174) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับของการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มาก ที่สุด คือ ด้าน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับของการดำเนินงานการประกัน คุณภาพ ภายใน อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มากที่สุด คือ ด้าน การจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .368) รองลงมา คือ ด้านการจัดทำ แผนพัฒนาการ จัด การศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่ง คุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของ สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .318) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการ ปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำ รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายใน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.282) ตามลำดับ สอดคล้องกับ พัทธกิจ ดวงอาจ (2558) พบว่า สภาพความต้องการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ใน ระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา น้อย ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาด้านการ ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการ รายงานคุณภาพ การศึกษาประจำปี ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตาม แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ สมนึก อินทวัน (2551) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพ ภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนเขตอำเภอแม่เมาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 3 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเขตอำเภอแม่เมาะ สถานศึกษา ควรมีการเตรียมการโดยสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการ ดำเนินการประกัน คุณภาพภายในโดยบุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมวางแผนพัฒนาร่วมกันและร่วมมือ กันดำเนินงานไปพร้อมๆ กันอย่างมีระบบเพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า เรียงลำดับ จากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา การจัดให้มีการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็น รายงานประเมินคุณภาพภายในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา ตามลำดับ สอดคล้องกับพัทกิจ ดวงอาจ (2558) พบว่า ค่าดัชนีเรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNImodify) ของ สภาพ ปัจจุบันใน การมีส่วนร่วมประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการ จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการ รายงานคุณภาพการศึกษา

ประจำปี ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมิน คุณภาพภายในตาม มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา

3. ความต้องการในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สำหรับโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จาก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา และ ดำเนินการสังเคราะห์องค์ประกอบของการประกันคุณภาพ ได้องค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ตัวชี้ วัดจำนวน 32 ตัวชี้วัด และจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินการ การประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3 ประถมศึกษาบึงกาฬ นำไปสู่การกำหนดแนวทาง ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 2 กิจกรรมหลัก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ รัตนา ชื่อสัตย์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ 1) สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายรับรู้ร่วมกัน 2) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาโดยให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง 3) ควรให้คณะกรรมการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาชั้น พื้นฐานและนำมาปรับให้เข้ากับ บริบทของสถานศึกษา 4) ควรมีการตรวจสอบและทบทวน มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5) ควรมี การแจ้งให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้รับทราบ มาตรฐานของสถานศึกษาในการประชุมประจำเดือน 6) แจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกทราบ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยการทำความเข้าใจ หรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุชุมชน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่ง คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา และดำเนินการสังเคราะห์องค์ประกอบของการประกันคุณภาพ ได้องค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ตัวชี้วัด จำนวน 32 ตัวชี้วัด และจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 นำไปสู่การสัมภาษณ์ผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 3 คน รวม ทั้งสิ้น 6 คน สอดคล้องการงานวิจัยของ เพ็ญพักตร์ บุรณะเสน (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแนว ทางการดำเนินงาน ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานตาม ระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า มีรายละเอียดการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและ 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ตระกูล ตีมีกร. (2554). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี*, ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรีชา ปัญญาพานิช. (2551). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในกิ่งอำเภอสามร้อยยอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ (กศ.ด.). สุพรรณบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พิทักษ์ ดวงอาสงส์. (2558). *สภาพความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญพักตร์ บุรณะเสน. (2559). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนา ชื้อสัตย์. (2559). *แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ. (2558). *รายงานการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในประจำปีการศึกษา 2558*. ศรีสะเกษ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ.

- Abell, A. and N. Oxbrow. (2011). *Competing with Knowledge*. London : Library Association Publishing.
- Pan, Y.J. and E.Y. Hung. (2010). "Evaluation of the Kindergarten Quality Rating System in Beijing," *Early Education and Development*. 21(2) : 186-204.
- Wong, N.C.M. and H. Li. (2010). "From External Inspection to Self-Evolution : A Study of Quality Assurance in Hong Kong Kindergartens," *Early Education and Development*. 21(2) : 205-233.

